

Tema: En drengs verden og univers fra 50'erne. Busters verden
Emnet kunne være om børn, der har det svært med at gå i skole,
men klarer sig alligevel.

Fag: Dansk

Målgruppe: 1.-3. klasse

Busters verden 5 DRKultur - 21-03-2010 - Spilletid 20 min.

Vejledningen er målrettet dansk lærere i indskolingen. Der kan arbejdes tematisk ud fra overskrifterne:

- Busters verden
- Skoleverdenen
- Forskellige sociale miljøer
- Buster som eventyrfiguren Klods Hans.

Faglig relevans/kompetenceområder

Fokus på filmkundskab indenfor områderne analyse, komposition/fortælle teknik, højdepunkter/spændingskurve, hovedperson, bipersoner **og lyd**.

Der er specifikt fokus på **lyd** i dette afsnit.

Mange børn i indskolingsalderen er ikke bevidste om lydsiden, når de ser film. De har en totaloplevelse, hvor de efterfølgende kan have svært ved at huske, hvad de har set, og hvad de har hørt. Nogle børn har f.eks. ikke registreret specielle lydeffekter eller filmmusikken. Det er derfor en god idé at lade eleverne eksperimentere med lyd og lydoptagelse i indskolingen. Hvis de selv optager lyde, får de skærpet høresansen og bliver mere bevidste om forskellige lydkilder i hverdagen. Elevernes erfaringer fra de små, praktiske lydøvelser indgår derefter som et fælles grundlag, når der sættes fokus på relationen mellem billeder og lyd i forskellige sammenhænge og specielt i arbejdet med film.

Inden udsendelsen ses kan eleverne arbejde i makkerpar med at gætte lyde. Man kan evt bruge hjemmesiden www.findsounds.com

Eleverne kan selv optage forskellige lyde og gætte hinandens lydoptagelser.

Lad eleverne lave en lille lydhistorie/lydrejse i små grupper eller makkerpar. De skal gætte hinandens lydhistorier/lydrejser.

Underviseren kan vise eksempler på forskellige lydkilder og fortælle om effektlyd, reallyd, musik og tale.

Alt efter hvor meget man vil gå i dybden med lyd kan der tages udgangspunkt i vedlagte bilag 1 som beskriver lydsiden i afsnittet.

Forenklede Fælles Mål på et overordnet/generelt niveau

Kompetencer:

Fortolkningskompetence: Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om andre æstetiske tekster.

Kompetenceområdet består af fem færdigheds- og vidensområder:

- Oplevelse og indlevelse: Fokus på poetisk sprogbrug og fortællende strukturer.
- Undersøgelse: fokus på virkemidler i tekster.

- Fortolkning: Fokus på at kunne bestemme og fortolke hovedindholdet.
- Vurdering: Fokus på tekstens tema.
- Perspektivering: Fokus på at sætte tekster i forhold til eget og andres liv.

Der kan laves delmål for arbejdet med fokus på lyd i dette afsnit

- Eleven har viden om forskellige lydtyper og kan anvende sin viden til at producere en lille lydhistorie, hvor der er brugt et antal lydeffekter.
- Eleven har viden om hvordan lyden skaber stemning og kan gøre rede for stemningens karakter.
- Eleven har viden om forskellige lydtyper og kan udpege eksempler i afsnittet Busters verden 5.
- Eleven har viden om hvordan lyden understøtter billederne og skaber stemning og kan udpege eksempler i filmen.

Ideer til undervisningen

"Busters verden" er en bog, som Bjarne Reuter fik udgivet i 1979. I 1983 blev den filmatiseret til en børne-tv-serie i seks episoder på hver tyve minutter.

Tv-serien blev klippet sammen eller snarere redigeret til en filmhistorie med ny dramaturgi. Den danske filminstruktør Bille August har i samarbejde med Bjarne Reuter, som har skrevet manuskriptet, stået for tv-serien og filmatiseringen.

Dette undervisningsforløb er til det femte af de seks tv-afsnit målrettet børn i indskolingen 1.-3. klasse.

Hovedpersonen er den handlekraftige, ukuelige Buster, der i 1950'ernes København trodser store bøller, en trist hverdag og en endnu mere trist folkeskole ved hjælp af trylleri, fantasi og gå-på-mod.

Genremæssigt hører 'Busters verden' til den magiske realisme, som blev et begreb i det danske sprog i forbindelse med Søren Kragh-Jacobsens Gummi Tarzan. Børnefilm, som realistisk skildrer væsentlige, ofte alvorlige og tunge emner, men anviser fantasifulde og magiske løsningsmodeller. Seeren efterlades med håb om, at også den marginaliserede hovedperson kan finde sin vej og se muligheder i tilværelsens mange udfordringer. Disse udfordringer klarer Buster ved trylleri, snilde og behændighed, men ikke noget egentlig overnaturligt.

En del danske børnefilm kan kategoriseres indenfor genren magisk realisme:

Ivan Olsen (Gummi Tarzan), Lasse (Lad isbjørnene danse, 1990), Anton (Anton, 1996), Dennis P. (Mirakel, 2000) og Antboy 2013.

Handling 5. afsnit

Afsnittet indledes med scene præget af alvorstemning.

Buster og hans far skal til forældresamtale. Scenen inden samtalen hvor de sidder på gangen overfor Stig Ole og hans mor fortæller sit tydelige sprog. Lærerne er ret bekymrede for Busters skolegang, hvorimod Busters far er anderledes optimistisk på Busters vegne.

Buster skal på hospitalet og se til fru Larsen. Moderen synes ikke om, at han tager tryllehat på. Da de kommer til hospitalet, viser det sig, at Fru Larsen er sovnet stille ind. Busters første møde med døden bliver stille og stemningsfyldt. Han kigger på hende, aer hendes hånd, kysser hendes kind og siger "Farvel fru Larsen og ha` det godt."

Buster kommer for sent til sit job hos købmanden og får naturligvis skæld ud. Købmandskonen kan dog se, at der er noget særligt ved Busters opførsel. Buster fortæller om fru Larsen. Købmanden

bliver blød om hjertet og giver Buster en flødebolle. Viser ham en tryllekunst, som dog ikke er helt vellykket.

Det eneste ærinde, Buster skal køre i dag, er til Joannas adresse. Han bærer sørgebind på grund af Fru Larsen. Da Buster kommer med varerne, kommer Jonna ud og inviterer Buster til fest om lørdagen, hvor hun skal spille for nogle af deres bekendte. Dagen er reddet og fremtiden ser lys ud på trods af tabet af fru Larsen.

Miljø og tid

I 1950'erne var de sociale skel meget tydelige. Man var i høj grad anset i samfundet i forhold til erhverv og dets sociale status. I dette afsnit ses hvordan Busters far prøver at hamle op med skolemiljøet. Selv om Busters familie ikke er rige, holder de sammen og passer på hinanden. Der kan arbejdes med at beskrive scenerne fra skolemiljøet. Påklædning, skolens indretning, forholdet mellem lærere og forældre m.m.. Ligeledes egner scenerne fra købmandsbutikken sig også til at beskrive og sammenligne en butiks indretning i 50'erne med de nutidige indkøbsmuligheder. Det er lykkedes for Buster at få adgang til et overklassemiljø, som han ikke kender koderne til.

Genre

Man kan kigge efter genretæk i dette afsnit og beskrive det som realisme. Som i flere af de øvrige afsnit tilskyndes Buster af mere eller mindre tilfældige hændelser, der viser sig at give nye muligheder for at komme tæt på det, man ønsker sig og brænder for.

Lyd

I slutningen af afsnittet høres musikken som Joanna spiller på klaveret, fordi hun skal øve sig til en fest, der skal holdes i hendes hjem. Lad evt. eleverne høre musikstykket inden de ser filmen. Beethoven: Måneskinssonaten (1. sats). (Kan findes på YouTube). Snak om hvilken stemning musikken giver. Lad evt. eleverne tegne et billede til.

Det er ikke tilfældigt at instruktøren har valgt lige præcis dette stykke musik. Det har høj grad af symbolsk betydning, da det siges om dette værk, at det er dedikeret til Beethovens elev, den 17 år gamle Giulietta Guicciardi, som Beethoven var forelsket i på et tidspunkt. Værket er skrevet i 1801.

Da der er fokus på lyd i dette afsnit vil det have god effekt at lade eleverne lytte til sekvenser fra filmen, hvor billedsiden er usynlig, så man kun kan høre lyden **før filmen vises**. I ret lange sekvenser er der meget få lyde og underlægningsmusik skaber en tydelig overgang til næste scene. Lad eksempelvis eleverne høre lyden fra 2.36 min. Inde i filmen til ca. 7.54 hvor Ingeborg kalder på Buster. Snak om lydsekvensen og hvad eleven tror der sker i filmen ud fra at de kun har hørt lyden. Lad dem prøve at beskrive den mandlige og kvindelige lærers udseende og væsen. Beskriv musikken der indikerer overgangen til en ny scene. Hvordan vil eleverne beskrive stemningen i musikken?

Der kan udvælges flere eller andre lydsekvenser.

Se filmen

Afsnittet blev vist første gang i 1984. et årti, hvor der var fokus på, at børn skulle møde døden og blive forberedt på den sorg det er at miste. I en tid hvor industrialisering og afvikling af små landbrug og dermed de små selvforsynende samfund, blev døden et emne, som mange børn ikke mødte i deres hverdag. I dag har det udviklet sig til næsten at være et tabu. Der kan derfor være grund til at vurdere, hvordan man vil forberede eleverne på dette afsnit.

Se afsnittet i sin helhed uden afbrydelser første gang. I enkelte tilfælde kan man afbryde en film og lade eleverne gætte på, hvad der nu vil ske. Men som udgangspunkt anbefales det, at lade eleverne se hele filmen uden afbrydelser.

Efter afsnittet er set - fælles samtale om handlingen

Buster har denne gang sin far med på skolen. Snak om hvordan stemningen er, da de sidder på gangen. Hvordan virker Busters far? Og Buster?

Hvad tænker I om samtalen med lærerne? Hvordan er lærerinden og læreren? Hvad er problemet med Buster? Hvad tænker faderen om Busters "problemer"?

Skolescenen er et billede på 50'ernes skole. Er der lighedspunkter med skolen i dag?

Hvordan kunne lærerne have vist bedre forståelse for Buster?

Er det en god ide at Buster skal med op at se til Fru Larsen?

Hvad tænker I om, at han går med ind og ser til den døde?

Hvad synes I om måden Buster tackler situationen på? Hvad har Fru Larsen betydet for Buster?

Hvorfor har han sørgebånd på?

Hvad synes I om købmandens opførsel overfor Buster?

Er der nogen som kender den klavermusik, der høres til sidst i afsnittet? (se evt. scenen igen).

Hvorfor smider Buster sørgebåndet til sidst?

Billedudsnit og lyd

Scenen fra hospitalet varer ca. fra 11.10 til 12.50. Altså lidt over 11/2 minut. Der er udelukkende brug nærbilleder og halvtotal. Se scenen igen og snak om hvordan det virker med de anvendte billedudsnit. Læg også mærke til lydsiden. Hvordan virker lyden i forhold til situationen?

Personer

Hvorfor tager Busters far ikke med på hospitalet?

Snak om købmandens måde at være på.

Hvordan kan man beskrive hovedpersonen Buster? Får vi noget nyt at vide om hans egenskaber i dette afsnit? Får vi udvidet vores forståelse af hovedpersonens karakter i forhold til de fire første afsnit?

Videre arbejde med lyd

Eksempel på læringsmål:

Eleverne kan udpege forskellige lydkilder og prøve at vurdere hvilken effekt de giver for stemningen i filmen.

Udsendelsen tildeles eleverne på deres egne devises. Eleverne arbejder i grupper med følgende opgave:

Filmen gennemgås nu igen med fokus på de forskellige lydkilder. Eleverne skal finde eksempler på effektlyd, reallyd, musik og tale.

Busters verden

Beskrivelse:

Fjerde del i Bille Augusts serie om Buster Oregon Mortensen fra 1984. Buster er med i en gymnastiktime, men han er ikke særlig god til fodbold. Naboen fru Larsen kommer på hospitalet, og Buster deltager i en fest i præstegårdshaven hvor fjenden Store-Lars dukker op.

Udsendelsesdato:

21. marts 2010

Udgiver:

DRKultur

Spilletid:

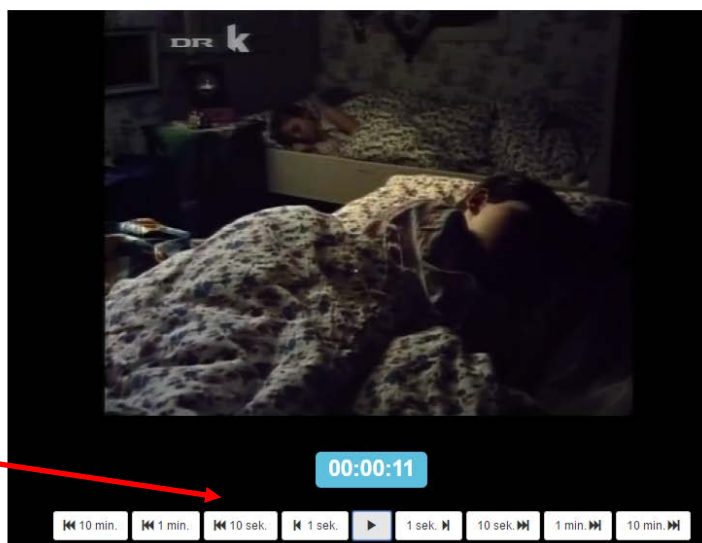
20 min.

Kapitler:

Vælg kapitelsæt...

Opret nyt kapitelsæt

Avanceret player

Eleverne arbejder sammen to og to.

De skal vælge 3 eksempler på 3 forskellige lyd-kilder og forklare hvordan de anvendes i filmen og hvilken stemning de skaber. Hvordan arbejder billeder og lyd sammen? De kan præsentere deres eksempler på storskærm. Vigtigt at præsentationen ikke tager for lang tid pr. gruppe.

Undervejs i præsentationerne kan læreren understøtte elevernes fremlæggelse med kommentarer til de forskellige virkemidler som lyd-kilder benytter sig af.

Reallyden er helt afgørende for, at en film virker troværdig, og at vi kan leve os ind i handlingen.

Effektlyde og *musik* skaber stemning, underbygger handlingen eller forskrækker os på de helt rigtige tidspunkter.

Dialog kan være meget vanskelig, da den let bliver kunstig og påtaget. Virker dialogen troværdig?

Evaluering

Eleverne skriver et lille resume af afsnit 5.

Elevernes arbejde med lyd evalueres i elevernes fremlæggelse. Lad dem evt. skrive en lille log over hvordan de har arbejdet med opgaven.

Følgende opgave er lagt ved alle 6 afsnit og kan bruges som en løbende beskrivelse af personernes karakter og deres udvikling gennem de 6 afsnit. Ikke alle personer er med i hver afsnit, men optræder i det nærmiljø, som Buster færdes i.

De supplerende spørgsmål kan udelades eller erstattes af andre. Blot vigtigt at eleverne stilladseres i arbejdet med personbeskrivelserne.

FØLG PERSONERNE

Buster er hovedpersonen og ikke nogen helt almindelig dreng.

Perspektivet i filmen er hans verden, som også er filmens titel.

Fortæl om Busters egenskaber og udseende ud fra det indtryk, du får af ham i de 6 afsnit.

Andre spørgsmål:

- Hvad er han for en dreng?
- Nævn ting som gør Buster anderledes.
- Snak også om de ting, som Buster finder på.
- Hvad er Buster god til?
- Hvad er Buster ikke god til?
- Hvordan udvikler Buster sig i løbet af de 6. afsnit?

Ingeborg er Busters søster. Det kan være svært ind imellem.

Fortæl om Ingeborgs udseende og egenskaber ud fra det indtryk, du får af hende i filmen.

Andre spørgsmål:

På Busters og Ingeborgs værelse er der en figur af en balletdanserinde, som kan dreje rundt til musik. Buster fortæller Ingeborg en godnathistorie om en prinsesse, der bliver balletdanserinde, selv om hun er halt.

- Hvorfor fortæller Buster den historie?
- Hvorfor vil Ingeborg ikke høre den færdig?
- Fortæl mere om Busters og Ingeborgs forhold:
Hvordan har de det sammen? Hvordan er de over for hinanden?
- Fortæl om de steder i afsnittene, hvor Ingeborg er ked af det.
- Prøv at forklare, hvorfor hun er trist.
- Hvad trøster hende, og giver hende håb?

Lars

Fortæl om Lars' udseende og egenskaber ud fra det indtryk, du får af ham i filmen.

Andre spørgsmål:

En scene skiller sig ud fra de andre "problemscener".

Ved præstegårdsfesten får Buster en hård medfart af Lars, der tyrer bolde i hovedet på ham.

- Skriv om den scene. Hvorfor flytter Buster sig ikke bare?
- Hvorfor er Lars, som han er?
- Hvorfor er han ude efter de små og svage?
- Fortæl om en ubehagelig situation, som du har været i.
- Fik du hjælp? Hvordan endte historien?

Gamle fru Larsen

Fortæl om Fru Larsens udseende og egenskaber ud fra det indtryk, du får af hende i de 5 afsnit.

Andre spørgsmål:

Fru Larsen opfordrer Buster til at vedblive med at trylle, da hun køres på hospitalet. Hun giver ham en slags testamente, et livsråd fra en døende, der ser klart i den sidste stund.

- Hvorfor siger Fru Larsen, at Buster skal blive ved med at trylle?

- Hvad betyder trylleriet for ham?

Busters far og hjem

Fortæl om farens udseende og egenskaber ud fra det indtryk, du får af ham i de 6 afsnit.

Andre spørgsmål:

- Hvad laver Busters far?
- Hvordan er han?
- Hvordan ser de voksne på ham?

UDFORDRINGSOPGAVE

Lad makkerparrene lave en billedfortælling med lyd i et it-program. De kan tage et antal skærmdumps fra afsnit 5. (de kan også bruge andre billedhistorier). Der skal lægges underlægningsmusik på der passer til stemningen i den billedfortælling der er valgt.

Opgaven vises for resten af klassen. Evalueres i fælles samtale, med fokus på hvordan musikken passer til stemningen på billederne.

Supplerende materialer

De 6 streamede afsnit + et portræt af Bjarne Reuter

	Busters verden (1) Udgiver: DRKultur Spilletid: 20 min		Busters verden (5) Udgiver: DRKultur Spilletid: 20 min
	Busters verden (2) Udgiver: DRKultur Spilletid: 20 min		Busters verden (6) Udgiver: DRKultur Spilletid: 20 min
	Busters verden (3) Udgiver: DRKultur Spilletid: 18 min		Løgnhalsen fra Brønshøj - portræt af Bjarne Reuter Udgiver: DR1 Spilletid: 60 min
	Busters verden (4) Udgiver: DRKultur Spilletid: 20 min		

Lyd på film kan deles op i kategorierne tale, musik, reallyd og effektlid. Lyden har afgørende betydning for tilskuerens oplevelse af filmens stemning, sammenhæng og troværdighed.

Man kalder ofte film for 'levende billeder' og 'et visuelt medie'. Men der er mere til sagen end det, vi ser. Lyden – alt det, vi hører – har en enorm betydning for vores oplevelse af film, og derfor er det mere præcist at kalde det 'et audiovisuelt medie'.

Reallyden er helt afgørende for, at en film virker troværdig, og at vi kan leve os ind i handlingen. Effektlid og musik skaber stemning, underbygger handlingen eller forskrækker os på de helt rigtige tidspunkter. Hvad er en gyserfilm uden uhyggelig underlægningsmusik? Hvad er en actionfilm uden brag fra eksplosioner?

Når filmlyd fungerer, som den skal, kan vi se en hel film uden at lægge ret meget mærke til lyden. Eller rettere: vi lægger ikke bevidst mærke til den. For naturligvis opfatter vores ører al lyden i filmen. Ubevidst registrerer vi lyden, og den påvirker vores oplevelse af filmen. Og netop fordi, lyden påvirker os på det ubevidste plan, kan lyd være et meget stærkt og effektivt filmisk virkemiddel.

Her er skema, der giver et overblik over forskellig slags lyd på film:

Lydtype	Synkron lyd - den lyd, både vi (tilskuerne) og personerne i filmen kan høre.	Asynkron lyd - den lyd, kun vi (tilskuerne) kan høre.
Tale	Replikker og dialog fra personer, der optræder i filmen.	Fortællerstemme Speakerstemme Voice over
Musik	Noget (fx en radio) eller nogen, som vi kan se spille på billederne	Underlægningsmusik Soundtrack
Reallyd / effektlid	Reallyd Effektlid (forstærkede reallyde, fx slag eller eksplosioner)	Effektlid (fx chokeffekter i en gyserfilm eller lyd, der mimer bevægelse i en tegnefilm)

Kilde: <http://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/lyd>

Kort gennemgang af lyd i Busters verden 5

Starter med 3 sekunders fuglefløjt. Solsort. Derefter et asynkront soundtrack

"Stille, stille, stille, nu står solen op
Nattens trolde er forsvundet

Den sidste fløj bort i en kaffekop
og blir nok aldrig fundet

Det hylter og tuder i det fjerne nu
Verden drøner hastigt videre

Men klovnerne danser og folk dør af grin
og fuglene de kvidrer

Åh Buster - åh Buster - åh Buster
Kigger på stjernerne
og drømmer sig langt ud i det blå

Stille, stille, stille, nu står Solen op
Der er varmt under dynen

Han strækker sin søvnige, dovne krop
og gnider sig på trynen

Buster ka noget, andre ikke kan
Han har nemlig lært at trylle

Engang blir han sikkert en stor og mægtig mand
Som hele verden vil hylde!

åh Buster...

Som sprunget ud af et eventyr
rider han afsted på et fabeldyr
og drømmer sig langt ud i det blå

åh Buster... – fade”

Musikken dæmpes og i forgrunden høres den synkrone lyd af Busters speak

"Tredive tønder torskerogn
rustne søm og skruer
bussemænd i bølgepap
går tur i Deres stuer
Juleand med gåsehud
vandpistol med våde-skud
PAS PÅ -
for her cykler Buster ud"...

Den asynkrone underlægningsmusik fortsætter med den synkrone reallyd i forgrunden indtil lærerindens speak: "Værsgo Valter."

Herefter synkrone reallyde i scenen fra gangen hvor Buster sidder og venter med sin far.

Reallyden fortsætter med speak til forældremødet til 7.02 inde i afsnittet.

7.02 – 7.25 I den korte scene hvor Buster og far går på gaden på vej til en Cafe er tre lydspor. Reallyden af trafikstøj i baggrunden, effektlud fra Cafestemningen i mellemgrunden og Busters og fars dialog i forgrunden.

7.25 – 7.46 Scenen hvor buster sover er asynkron underlægningsmusik/lyd

7.46 -11.26 Ingeborg åbner døren. Reallyd og speak med effektlyde (Ingeborg tænder lyset, bilen dytter, fuglekvidder, fodtrin på hospitalet, dør der smækker)

11.26 – 12.51 Buster står ved Fru Larsens dødsleje. Der høres ingen lyde. Der er total stilhed i over 1 minut. Kun afbrudt af Busters stille speak: "Farvel Fru Larsen. Ha det godt."

Først 12.51 – 16.20 Brydes stilheden af at der skiftes scene. Effektlud da Buster går ind ad døren hos købmanden. Derefter real- og effektlud samt speak i købmandsbutikken. Da købmandskonen er gået er der fra 13.44 – 14.28 44 sekunders total stilhed mellem Købmanden og Buster. Stemningen brydes da købmanden byder Buster en flødebolle og handlingen går i gang igen. Den synkrone lyd fortsætter med Buster og købmandens speak i forgrunden og fruens telefonsamtale i baggrunden. 16.06 skifter lyden i forgrunden. Købmandsfruens dialog med Buster om et ærinde.

16.20 – 19.39 Buster er på vej. Der høres underlægningsmusik med klaverspil (Måneskinssonaten af Mozart) og effektlud fra Busters slingrende cykel, fuglefløjt og gangtrin, da han nærmer sig, der hvor Joanna bor.

Underlægningsmusikken, fuglefløjt og reallyd fortsætter i baggrunden af speak mellem Joannas mor og Buster. 18.16 høres reallyden af flaskernes raslen, og da Joannas mor spørger efter regningen, forsvinder baggrundsmusikken. Joanna kommer frem i døren og er med i samtalen. Der høres stadig effektlud af fuglekvidr.

19.39 kører Buster af sted på budcyklen igen med underlægningsmusikken fra kendingsmelodien og effektlud fra cyklen.